

>> Retrat de Lluís Hortalà.
(Foto: SEBASTIÀ GODAY)

«La meva ment és el mirall pla del món.»

MIRCEA CĂRTĂRESCU

Lluís Hortalà versus Lluís Hortalà, cap engany

Text i fotos > SEBASTIÀ GODAY

>> Fal·làcia patètica (omissió), 2010, carbó i polímer sobre tela, 243,5 x 160 cm. (Foto: COL·LECCIÓ DE L'ARTISTA. SEBASTIÀ GODAY.)

Si algú entra en una exposició de Lluís Hortalà (Olot, 1959), com la de «Posar el dit a l'ull», sense referències literàries ni conceptuals, ni acompanyat d'un text teòric, ni topa amb l'artista treballant *in situ* en una de les peces encara inacabades de l'exposició; o si a un visitant, sense voler, se li escapa un *trompe-l'oeil* comentant en veu alta el joc d'imatges que l'artista ens proposa, què ens mou, en sortir-ne, a tenir la sensació d'haver-nos confrontat a unes peces gegants però sòlides, d'un nivell intel·lectual profund, d'una factura impolluta i amb la certesa d'uns no-llocs de geografies personals?

He calculat arribar als Espais Volart del carrer d'Ausiàs March de Barcelona, on ens hem citat, amb una antelació prudencial per poder procurar-me una primera experiència expositiva neta, sense catàleg, sense QR, amb la mirada pulcra de qui s'enfronta per primer cop a una obra que, d'entrada, esborrona per les magnituds de les peces —dibuixos al carbó i polímers sobre tela—, en una visió en blanc i negre barrejada amb turbulències grises; seguides en el temps expositiu pels *trompe-l'oeils* gegants en color que indiquen llocs que llegim com a certs, profunds. Què té aquest conjunt de peces que enamoren a primer cop d'ull? Probablement, tots coincidiríem en la qualitat formal i tècnica; en la precisió de l'escala, del color; en la contundència conceptual *grosso modo* (certes agulles de Montserrat o interiors manllevats d'èpoques reculades) i em (ens) caldrà exclamar: que ben fet! Doncs sí, això ja és un punt de referència indispensable per no debilitar la mirada cap a les peces que ens proposa Lluís Hortalà.

En retrobar-nos a la sala després del guirigall dels meus silencis i meditacions entre els seus dibuixos i pintures, l'artista em fa un circuit en el qual desgrana —ímpetuós, voluptuós— conceptes, pensaments, lectures i records, sumant-hi estats d'ànims i de salut. És l'Hortalà consistent, rocós i teòric, el que se submergeix en una època passada, sigui la d'abans de la Revolució Francesa, o dels anys del judici de Nuremberg, o en la geologia física i espiritual de Montserrat, amb totes les seves conseqüències, i ens les retorna a avui reforçades com a tal, sense cap mena de protagonistes humans, plenes de significació —sigui geològica, històrica o la que nosaltres, el públic, hi aportem.

Cal assenyalar que, des de jove net, Hortalà ha estat escalador i alpinista; ha participat en expedicions a l'Everest himalaïà, a l'Eiger alpi, a les agulles del Montserrat o a les parets minerals dels Mallos de Riglos. A Montserrat té una ruta d'ascensió que va obrir ell; per tant, no és estrany que en la seva producció, barrejada amb la mistificació escaladora i esportiva, les agulles de Montserrat tin-

>> All the mountains that I have climbed, 1999, fang sense coure, 40 × 700 × 30 cm.
(Foto: COL-LECCIÓ DE L'ARTISTA)

>> Ante la ley (Spanish room, «Before the law»), 2018-2020, oli sobre lli, 300 × 590 cm.
(Foto: COL-LECCIÓ BANC DE SABADELL)

guin una centralitat primordial. *Fal·làcia patètica (omissió)* conté dibuixos imponents, talment com una agulla montserratina; qui s'entretengui a observar-la i comparar comprovarà que aquest leitmotiv vital de l'artista passa a sumar-hi la càrrega paisatgística, romàntica, l'esperit de la lluita per la lluita; i si em permeten (o permet), mística, sempre amb l'aptesa del dibuix, per conduir-nos cap a l'admiració tant pel dibuix com pels conceptes literaris i assagístics que acompanyen els catàlegs. Noms mítics com Ruskin, Breton o l'abat Cisneros exerceixen d'enriquidors tant d'aquesta peça com de les altres, amb la mateixa fortalesa que un simple mortal té tant davant de Montserrat com davant dels dibuixos «exercitoris» d'Hortalà, on acota com ascendir-los. La geologia, l'espiritualitat, els treballs preparatoris, les trampes, les habilitats, la contundència propositiva (tanmateix, Hortalà ens proporciona el truc de com ha ideat i elaborat aquests dibuixos) i alguna picada d'ull discreta a la imaginació no gaire perceptible.

Una peça com *Ante la ley* desmunta a priori qualsevol visitant; és de dimensions gegantines i, per tant, no cap en espais convencionals si no són enormes. És plana i en apropar-nos al llenç veiem que tot, tot, és volum, profunditat. Correspon a una autenticitat indetectable també a distàncies

curtes: és un *trompe-l'oeil* de llibre; no hi ha personatges vius, només la vi-rior dels reflexos de la llum exterior o elèctrica. És aquesta peça un exercici de virtuosisme tècnic après a l'escola Van der Kelen-Logelain de Brussel·les, freda i prou? No, no, no és un engany. Si de cas, a primera vista sí; però des-

prés, llegint catàlegs, recorrent als QR de sala, hom s'adona que *Ante la ley* va embolcallada per la prodigiosa narració curta de Kafka i, simultàniament, de les vivències biogràfiques de Lluís Hortalà (sis anys) pel Londres de la National Gallery, que (re) presenta com un escenari buit d'obres.

>> ? (Foto: SEBASTIÀ GODAY)

>> *Ante la ley (Before the law sits a gatekeeper)*, 2020-2022, oli sobre lli, 387 x 303 cm. (Foto: COL·LECCIÓ FUNDACIÓ VILA CASAS)

>> *Atlas minéralogique visionnaire (Masque)*, 2012, carbó i polímers sobre polièster, 236 x 90 x 15 cm. (Foto: COL·LECCIÓ PARTICULAR)

>> *Guillotina (Louvre)*, 2017-2019, oli sobre fusta. Tres peces de 235 x 205 x 4, 30 x 556 x 1 i 235 x 200 x 4 cm. (Foto: COL·LECCIÓ DE L'ARTISTA)

Què ens diu aquesta invenció tan ben feta i, de fet, plana? Ens parla de la *kafkianitat* del món i ens interpel·la, ens agradi o no, sobre la creença i superficialitat dels m'agrades imperants, ens capbussa en l'admiració en els qui no coneixem, ens demana per què una peça treballada al llarg de quatre o cinc anys ens retorna a la felicitat, o ens fa una picada d'ull al *Ceci n'est pas une pipe* de Magritte, amb tota la càrrega teòrica que comporta? I fa bona la frase de Byung-Chul Han quan escriu: «El que és bell són els vincles narratius... I la bellesa no és una brillantor momentània, sinó continuar il·luminat en silenci». I la narració continua amb l'intrigant *Ante la ley (before the law sits a gatekeeper)*, una peça que no deixarà mai de ser un díptic complementari de la precedent. Una peça de tancament, de foscúria, amb la mateixa il·luminació artificial: hom no pot passar més cap enllà del que profereix el vigilant (el *gatekeeper*) del conte de Kafka. La imatge, el bagatge, del món d'ahir consumit pel d'avui?

Enganyant-nos amb els seus *trompe-l'oeils*, ens proposa que tot el que va ser un símbol d'una decadència moral depravada ha passat a ser admirat i conservat al museu

I en unes obres anteriors, com ara *Guillotina*, també tramposes i planes, de factura perfecta, les xemeneies de marbre ens remetien a moments històrics barrocs i neoclàssics, a reis Borbons francesos, a les seves Maries Antonietes o Madames Du Barry, a uns esdeveniments que van succeir davant aquestes llars de foc de marbre o davant un sòcol idèntic, però que no ho són. Un art que s'atresora en Louvres, Prados, en patrimonis nacionals, que s'ha preservat acuradament, amb els seus clàssics corns de l'abundància o fulles d'acant com a testimonis d'uns fets. Lluís Hortalà, enganyant-nos amb els seus *trompe-l'oeils*, ens proposa que tot el que va ser un símbol d'una decadència moral depravada ha passat a ser admirat i conservat al museu per legions de turistes amb mòbil i estudiosos comptats.

La magnitud de l'obra d'Hortalà, la lentitud de realització i la concentració que representen també moltes hores donant-hi voltes, cercant dreceres a l'obra, al conjunt d'obres, emprovant textos llegits d'històries de la història o lectures que emmirallin els seus *trompe-l'oeils* i formin uns plans de ruta precisos, inalterables.

Caldria fer, veloçment, una mirada a obres més antigues d'Hortalà, com ara la peça orlada a la capella de Sant Sebastià de Santa Coloma de Farners de l'estiu de 1996, sempre visible, que ens apropa a un moment màgic en què va poder relacionar amb encert la seva tendència a obrar en el format circular, el tondo, amb uns materials poc habituals a la façana d'una ermita, la pell i la carn d'un espai religiós: el gressite vermell sang, en una evocació de les ferides del martiri i les fletxes que la iconografia religiosa imposa a sant Sebastià (en va fer una altra en gressite rosa a la capella de la Verge a

>> Façana de la capella de Sant Sebastià, a Santa Coloma, 1996.

Amaseno, al Laci italià). És un Hortalà rotund, sense subterfugis a la imatgeria iconogràfica que tant i tant el va marcar a l'Olot dels anys seixanta o setanta: la ferida, no el ferit, com a obra d'art i, tanmateix, símbol. També ho és a *Marc*, de 1995, instal·lada a Olot. L'Olot que sempre l'ha revestit familiarment. On va aprendre de jovenet les proporcions de l'anatomia a l'Escola de Belles Arts i a Atrezzo, la fàbrica

de maniquins d'Olot. Un Olot que ha anat escampant per Londres, Barcelona, l'Hospitalet, Lisboa, Brussel·les i Verges, i aviat al CGAC de Santiago de Compostela, sense enganys. La seva producció creix ara a l'espai del jutjat de Nuremberg, seu dels inquietants judicis als nazis, com a esquer de noves reflexions.

Lluís Hortalà, els teus *trompe-l'oeils* no seran mai engany, de veres.

Per saber-ne més:

<<https://www.lluishhortala.com>>
<https://www.fundaciovilacasas.com/upfiles/documentspremsa_img/files/A19689717.pdf>
<<https://www.eltemps.cat/article/65846/marbre-montserrat-i-un-joc-de-mirades-hortala-estrena-posar-el-dit-a-lull>>
<<https://elcresoldesilla.wordpress.com/2016/11/02/davant-la-llei-de-franz-kafka>>